

تاریخچه و شکل کنونی خواهرخواندگی یا خواهر شهری به حدود یک قرن قبل و بعد از جنگ جهانی اول در اروپا بازمی گردد. دولتمردان سعی نمودند از این طریق زمینه دوستی بین ملت ها را فراهم نمایند و لذا خواهرخواندگی شهرها به مرور در ادبیات روابط بین الملل جایگاهی بدست آورد

قراردادهای متعدد تجاری، صنعتی، سرمایه گذاری، گردشگری، دانشگاهی، علمی، طرح های زیست محیطی، مدیریت شهری، و غیره دست یافت.

■ **مانع اصلی چیست و چرا این یادداشت تفاهم ها تا به امروز بدون استفاده مانده است؟**

مانعی وجود ندارد. البته اگرچه شرایط بین المللی تاثیر گذار است اما در حوزه های مختلف بخصوص فرهنگی زمینه کار بسیار است قطعاً از این طریق بستر لازم جهت تقویت سایر تعاملات نیز فراهم خواهد شد.

■ **آیا این تداخل وظایف ارگان های مثل شهرداری، وزارت خارجه و وزارت کشور مانع است؟**

خیر؛ این تداخل وظایف نیست. هریک از دستگاه ها در چارچوب مقررات و قوانین کشور وظایف خود را برعهده دارند و در حوزه اختیارات خود با یکدیگر در تعامل می باشند. نکته اصلی انعقاد یادداشت تفاهم نیست. یادداشت تفاهم خواهرخواندگی سندسمبلیک پیمان مودت دوشهر است که در آن کلیاتی طرح می شود. گام بعدی حضور متولیان هر حوزه است که زمینه همکاری را تعریف کنند.

■ **در کنار خواهرخوانده ها، اسامی برخی از قهرمان های کشورهای متعدد برای خیابان های کشور انتخاب می شود. آیا در این حوزه از وزارت خارجه هم اعلام نظر می شود یا خیر؟**

بدیهی است برای موارد خاص از مراجع مختلف استعلام بعمل آید ولی مثلاً انتخاب ستول برای یکی از خیابان های تهران و به طور متقابل نامگذاری یکی از خیابانهای شهر ستول به اسم تهران می تواند نتیجه توافق شهرداری های دوشهر فوق الذکر باشد که در چارچوب عمل متقابل عملی می گردد و عمدتاً توسط خود شهرداری ها تصمیم گیری می شود.

■ **ممکن است برخی اسامی قهرمان های چهره های خارجی برای خیابان ها انتخاب شود که در نهایت هزینه ای به دستگاه دیپلماسی تحمیل کند.**

این تصمیم ها صرفاً با نظر شهرداری ها یا وزارت امور خارجه اتخاذ نمی شود و از سایر مراجع ذیربط هم استعلام بعمل می آید.

تفاهم نامه های جدید مدنظر قرار گیرد.

■ **کدام یک از یادداشت تفاهم خواهرخواندگی به مراحل اجرایی رسیده است؟**

اول به عنوان یک اصل باید بپذیریم که یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی بستر ساز هستند؛ عملیاتی شدن تفاهم نامه ها در گام بعدی به فعالیت شهرداری های دو طرف بستگی دارد. به عنوان مثال برگزاری هفته های فرهنگی، یکی از همین دستاوردهاست که هنر، فرهنگ، تمدن، صنایع دستی، مدیریت شهری، جاذبه گردشگری و... یک شهر را برای مردم شهر و کشور مقابل به نمایش می گذارد. از دل این یادداشت تفاهم ها خواهرخواندگی می شود قرارداد های همکاری متعددی در حوزه های مختلف که منافع دوطرف را تامین نماید منعقد نمود.

■ **ما از این بستر در کجاها بیشترین استفاده را کرده ایم؟**

اگرچه اغلب یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی منعقد بین شهرهای ایران با دیگر شهرهای جهان تقریباً روی کاغذ مانده است با این وجود معتقدم ظرفیت کافی برای فعال سازی آنها وجود دارد و ضرورت دارد در این رابطه تحرکات بیشتری صورت بگیرد البته برخی از شهرهای کشورمان نیز در این رابطه خوب عمل کرده اند.

■ **مثلاً کجا؟**

تهران علاقمند است که در اردیبهشت ماه سال آینده خواهرخوانده های خود را برای نشست مشترکی دعوت کند. اصفهان و برخی دیگر از شهرهای کشورمان نیز فعال ظاهر شده اند. وزارت امور خارجه و دیگر دستگاه های ذیربط از جمله وزارت کشور از تحرک بخشی به دیپلماسی شهری حمایت جدی بعمل می آورند.

■ **برای عملی کردن این ظرفیت های بالقوه چه باید کرد؟**

باید همه ارگان ها همکاری کنند تا از این ظرفیت ها استفاده شود. علاوه بر موضوعات فرهنگی از دل این یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی می توان به

طبق اسناد موجود در ایران نیز در دهه ۶۰ میلادی چندین شهر کشورمان از جمله تهران و اصفهان با برخی دیگر شهرهای سایر کشورها یادداشت تفاهم خواهرخواندگی منعقد کرده اند مثلاً تهران با ستول. طی چند دهه اخیر نیز شهرهای مختلف کشورمان از جمله تهران، اصفهان، شیراز، یزد، ارومیه، مشهد، قم، تبریز و... با خیلی از شهرهای دیگر در سراسر دنیا یادداشت تفاهم خواهرخواندگی امضاء کرده اند و این امر کماکان در دستور کار تعاملات خارجی شهرداری ها قرار دارد. البته امضاء چنین سندی بین دوشهر در داخل کشورمان با یکدیگر نیز مرسوم است. همانطور که اشاره شد یکی از اهداف اصلی خواهرخواندگی بستر سازی برای تعاملات آتی دوشهر در حوزه های مختلف فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، گردشگری، انتقال تجارت مدیریت شهری و... می باشد.

■ **آیا تمام خواهرخواندگی در قالب یادداشت تفاهم مطرح می شود؟**

بله. سند امضاء شده بین طرفین در چارچوب خواهرخواندگی را یادداشت تفاهم می نامند. این یادداشت تفاهم ها بستر مناسب را جهت تعاملات بعدی بین طرفین در عرصه های مختلف از جمله در حوزه دیپلماسی عمومی فراهم می نماید.

■ **امضاکننده این تفاهم نامه ها چه کسانی هستند؟**

عموماً یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی باید به امضاء شهر دارای دوشهر برسد.

■ **برخی معتقدند که خواهرخوانده ها بیشتر روی کاغذ مطرح است ولی در عمل کارایی چندانی ندارد.**

اتفاقاً اگر چنانچه بطور هدفمند شهرهای مورد نظر انتخاب شوند یادداشت تفاهم های منعقد می تواند کارایی زیادی داشته باشد ولی بطور کلی اینکه تعداد زیادی از یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی در حد امضا و سند باقی مانده است نیز حرف درستی است؛ باید از ظرفیت هایی وجود آمده در حوزه های مختلف حداکثر بهره برداری را نمود.

■ **پروسه اداری این چگونه است؟**

وزارت امور خارجه، وزارت کشور و شهرداری ها مشترکاً در امضاء یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی نقش ایفاء می نمایند. در این رابطه وزارت کشور دستور العمل اجرایی تدوین و به استانداری ها و شهرداری های سراسر کشور ابلاغ کرده است. بحث خواهرخواندگی بحث حاکمیتی است که از طریق مراجع فوق الاشاره پیگیری و دنبال می گردد.

■ **یادداشت تفاهم بر اساس شناخت کافی انجام می شود یا مسئله تشریفات است؟**

قطعاً باید بررسی های کارشناسی صورت پذیرد و با شناخت کافی، یادداشت تفاهم خواهرخواندگی منعقد گردد.

■ **شهرهای بزرگ ایران به تعداد زیاد خواهرخوانده دارد؛ آیا در هر انتخاب مجدد خواهرخوانده عملکرد خواهرخوانده های قبلی مورد بازبینی و بازخوانی قرار گرفته یا خیر؟**

پرسش خیلی خوبی است؛ ما هم در جلسات متعددی که با مراجع ذیربط داریم به این نکته اشاره کرده ایم. بدیهی است باید دستاوردهای یادداشت تفاهم های خواهرخواندگی که در گذشته بین شهرهای کشورمان با سایر شهرهای جهان منعقد شده مورد ارزیابی قرار گرفته نقاط قوت و ضعف آن در